

Türk Nöroşirürji Derneği
Spinal ve Periferik Sinir Cerrahisi
Öğretim ve Eğitim Grubu

Hasta bilgilendirme broşürü

OMURİLİK YARALANMALARI

www.spineturk.org

Omurilik yaralanmaları, omurganın içinde bulunan sinir dokusunun, travma ya da başka nedenlerle oluşan yaralanmaların genel adıdır. Boyun ve göğüs bölgelerinde omurganın içindeki kanal içerisinde geçen sinir dokusuna omurilik, bunların aşağısında kalan kısımlarına ise sinir liflerinin at kuyruğu şeklinde toplanması nedeniyle latince kauda equina denir.

Sağlıklı bir insanda omurilik ve sinirler; kollar, bacaklar ve beyin arasında sinir iletimini sağlar ve bunun sayesinde hareket edilebilir ve hissedilebiliriz. Eğer sinir dokusu yaralanırsa (örneğin omurga kırıklarında) bu durum duyu kayıplarına, tam ya da kısmi hareket kayıplarına yani felçlere neden olabilir.

Bazı kırıklarda sinirler hasar görmeyebilir. Bazı kırıklarda ise sinirlerde geçici veya kalıcı hasarlar oluşabilir.

Bu tür yaralanmaların tanısı röntgen, bilgisayarlı tomografi ve bazen de MR ile görülerek konur.

Kırıkların tedavisi; korse ile desteklenerek, cerrahi yöntemlerle müdahale edilerek ya da her ikisi ile birlikte mümkündür.

OMURİLİK YARALANMALARININ ETKİLERİ NELERDİR?

Omurilik yaralanmaları hem hastaların kendilerini hem de ailelerini ilgilendiren bir hastalıktır. Bu tür yaralanmalar toplum sağlığı açısından da oldukça önemlidir.

Son 50 yılda yapılan çalışmalar, omurilik yaralanmaları açısından bakış açımızı oldukça değiştirmiştir. En önemli gelişmeler, kazadan sonra hastanın bir an önce sabitlenmesi ve kıpırdatılmaması ile toplumun kaza sırasında değerlendirmenin nasıl yapılacağı hakkında

bilgilendirilmesi olmuştur. Ek olarak, yeni teknoloji ve ilaç tedavisinin gelişmesiyle başarı oranı günden güne artmaktadır.

Ne yazık ki, bazı hareket kayıplarının günümüzde de tamamen tedavi şansı yoktur.

Omurilik yaralanması olan hastalar, hayatlarının ileriki dönemlerinde başka problemlere de eğilimli olacaklardır. Bu problemlere: siringomyeli yani omurga içerisinde zararlı ve olmaması gereken sıvı birikimi, omurgada ilerleyici şekil değişikliği ve kronik uzun süre devam eden ağrı gelişimi örnek verilebilir. Bu tür beklenmeyen hastalıkların cerrahi yöntemlerle iyileştirilmesi mümkündür.

KONU HAKKINDAKİ ARAŞTIRMALAR NE DURUMDA?

Omurilik yaralanmaları hakkındaki bilimsel çalışmalar dünyanın her yerinde devam etmektedir. Konuyla ilgili çalışmalar 2 ana kategoriye ayrılmaktadır; ilaç tedavisi ve organ nakli ile omurilik tamiri.

İlaç araştırmaları, yaralanmanın olabildiğince erken döneminde işe yarayan ve ikincil olarak gelişebilecek hasarları önlemeye yönelik bir ilaç üzerinedir.

Organ nakli çalışmaları ise; önemli süreğen yani kalıcı yaralanmaları hücresel anlamda tedavi etmeye yöneliktir. Bu hücreler ise schwann ve glia hücreleri ile ceninden alınan omurilik ve kök hücreleridir.

Eğer bu ilaç tedavisi ve organ nakli teknolojileri geliştirilebilirse, en başarılı tedavi yöntemi olacaktır.

MÜMKÜN OLAN TEDAVİ SEÇENEKLERİ NELERDİR?

Omurilik yaralanması olan hastalar için ilk tedavi yaklaşımı, hastanın sinir zedelenmesinin engellenmesi ve daha sonra da tamamen iyileştirilmesidir.

Yaralanmanın tipine bağlı olarak tedavi seçeneğimiz sadece bir boyunluk takılması, Halo çeket denilen özel bir ortez yerleştirilmesi olabilir. Birçok olguda cerrahi müdahale gerekli olabilir. Cerrahi müdahale kararı hastanın omurilik dışı yaralanmalarının varlığına ve türüne göre verilir.

Cerrahi genellikle omurilik üzerinde uzmanlaşmış bir beyin cerrahı uzmanı tarafından yapılır. Ameliyat yaralanmış omurgayı titanyum vida, çubuk ve benzeri materyallerle sabitleme amaçlı yapılır. Bozulan omurga dizilimi düzeltilir, omurilik üzerindeki bası kaldırılır. Cerrahi müdahalenin bir parçası olarak kemik tamamen çıkarılabilir veya bir kısmı alınabilir.

Yaralanma veya cerrahi sonrası hastanede kalmanın amacı, ikincil olarak gelişebilecek problemleri önlemek ve tedavi etmektir. Bu muhtemel sorunlar; kalp hızında dalgalanmalar, kan basıncı (tansiyon) değişiklikleri, solunum sıkıntısı, ciltte basınca aşırı duyarlılık ve bacaklarda meydana gelebilecek kan pıhtıları gibi sorunlardır.

Hasta tıbbi anlamda toparlanır toparlanmaz fiziksel ve davranışsal tedaviye geçilir. Bu dönemi bazı merkezler rehabilitasyon ünitesi adı verilen bölümlerde yapmaktadır. Fiziksel ve davranışsal tedavi, kas güçlendirme, hastaların günlük hayatta kullanacakları fiziksel kapasiteyi nasıl artıracaklarının öğretilmesi ve bağırsak, idrar torbası ve cinsel yaşamlarının daha iyi bir hale gelmesi için strateji belirleme gibi konuları içerir.

Spastisite (kontrol edilemeyen kas kasılmaları) ve kronik (süreğen) sinir ağrıları, omurilik yaralanmalarında sık görülen sorunlardır.

OMURİLİK YARALANMALARINI NASIL ÖNLENEBİLİR?

Hepsinde olmasa da riskli ya da tehlikeli aktivitelerin çoğunda omurilik yaralanması riski vardır. Önleme konusundaki ilk basamak, omurilik yaralanmalarının nasıl oluştuğu ve nedenleri hakkında eğitimidir.

Omurilik yaralanmalarını önlemek amacıyla çocuklar ve genç yetişkinler eğitilmeli ve bilinçlendirilmelidir.

Güvenli ve alkol alınmadan araç kullanımının önemi de unutulmamalıdır. Tüm sürücülerin omurilik zedelenmesi

ve bunun sonuçları yönünden bilgilendirilmesi gerekir. Toplumun bu konuda bilgilendirilmesi, omurilik zedelenmesi sıklığını azaltacaktır.

BEKLENTİM NE OLMALI?

Bazı durumlarda, hastalığın durumunu ve fiziksel hareketlerin durumunu değerlendirmek için cesur olunmalıdır. Beyin cerrahı, hastanın nörolojik muayenesini, yaşını, radyolojik bulgularını (röntgen, bilgisayarlı tomografi ve MR) ve diğer klinik bilgisini hastaya ve yakınlarına yardımcı olmak amacıyla göz önünde bulundurmalıdır.

Omurilik hasarının derecesi, hastalığın seyrini etkiler. Omurilik zedelenmeleri, yaralanma sonrası nörolojik duruma göre oluşturulmuş kriterlere dayanılarak tanı alırlar.

Tam omurilik yaralanması, hiç hareket edememe ve tam his kaybı anlamına gelmektedir. Kısmi omurilik yaralanması ise bazı bölgelerde his duyusunun kaybolmadığı anlamına gelmektedir.

Kısmi omurilik yaralanması olan hastaların çoğunda tam iyileşme olabilirken, tam kesi omurilik yaralanması olan hastalarda bu umut zayıftır.

Günümüzde omurilik kesisi olan hastaların yaşamını kolaylaştırmak ve yaşam kalitesini yükseltmek amacıyla birçok endüstriyel gelişmeler vardır. Tekerlekli sandalyelerin geliştirilmesi, çocuk sahibi olabilmelerinin sağlanabilmesi yönünde umut verici çalışmalar yapılmaktadır.

OMURİLİK ZEDELLENMESİNİN NEDENLERİ NELERDİR?

Omurilik zedelenmesine neden olan kaza tipleri yıllardan beri değişiklik göstermektedir.

Sanayileşmiş toplumlarda motorlu araç kazaları, omurga travmalarının en önemli nedeni olmaktadır. Şiddet nedeni, silah ve bıçak yaralanmalarıyla meydana gelen omurga zedelenmelerinin de sıklığı artmaktadır. Spor nedeni yaralanmalar da medyada oldukça sık gözlemlediğimiz omurga zedelenmeleridir.

UYARI

Bu broşür, hastaları bilgilendirmek için şu anki bilgilere göre genel uygulamaları içerecek şekilde hazırlanmıştır.

Daha fazla bilgi için doktorunuzla görüşünüz.

TÜRK NÖROŞİRÜRJİ DERNEĞİ
SPİNAL VE PERİFERİK SİNİR CERRAHİSİ
ÖĞRETİM VE EĞİTİM GRUBU

Taşkent Caddesi 13/4, 06500 Bahçelievler ANKARA

Tel: 312 212 64 08 Faks: 312 215 46 26

E-posta: info@turknorosirurji.org.tr

www.spineturk.org